

G. Einar Du Rietz. Fältdagbok 1955 II, utdrag.

21/6 1955

Avreste kl. halv 11 i Sjödooffs båt från fiskhamnen, resignerande ifråga om Jungfrun på grund av ännu kvarstående frisk nordöstlig vind och med sikte på skärgården norrut. I färden deltog nu även Bernt-Ingemar Dybern Gunvor Haage.

De båda andra for med tåget norrut 9³¹.

Gick in till den sydligaste och största av Enholmarna (södra skäret) [= Yttre Grässkär på nya ekonomiska kartan] på nordsidan av inloppet. Det var ett lågt fågelklippskär med de högre delarna i nedre epilitoralen och både epilitoral och geolitoral starkt fågelgödslade. Vi gick in till skäret därför att det lyste så vackert gult av *Xanthoria parietina*-samhällen.

Landade på läsidan efter att ha gått utanför först och runt NÖ-udden samt runt det lilla biskäret till vilket man nästan skulle kunna vada ut från huvudskäret.

Klippor och block vid landningsplatsen (=sydsidan av smala västligaste udden)

Maura-Calothrixion-bältet hade som vanligt *V. maura* soc. i skugga och *Calothrix*-soc. i sol, eller båda kombinerade. På ett block lite *Lichina confinis*-soc (prov 20).

Caloplaca marina-bältet hade mest *Lecanora helicopis*-soc på de flata hållarna och på blocken. *Caloplaca marina* mest bara inblandad. Regelbunden och framträdande inblandning av *Lecanora salina* (prov 21 på block, prov 22 d:o, prov 23 på håll). *Arthonia phaeobaea* ofta enstaka men mera på flata hållar i detta bälte (pr. 24). *Verrucaria maura* dominant på skuggiga blocksidor, med *Lecanora helicopis* och *salina*. (prov 25) *Xanthoria parietina* är till stor del dominant i övre mellan-geolitoralen (färgfoto) med *Caloplaca scopularis* m m. Ingen *Lecanora actophila* sågs. Mycket *Lecanora leproscens* började där också. Mycket *Physcia caesia*-soc. och något *Physcia sciastra*.

En liten bit därifrån, på sydstranden, sågs i övre geolitoralen vacker *Lecanora atra* - *Rhizocarpon constrictum*-soc. med mycket *Lecanora leproscens*. Gunvor Haage och Bernt Dybern har proven.

Epilitoralens början markerades av *Parmelia saxatilis* och *sulcata*, *Parmelia conspersa*, mycket *Parmelia pulla* också. Inne på ön sågs på ett par hållar intill varandra lite *Parmelia tiliacea* (prov 29). Mycket *Parm sulcata* ersatte *Parmelia saxatilis* på dessa fågelpåverkade hållar. Mycket *Lecanora muralis*-soc och *Aspicilia* sp.-soc.

I en ängssänka växte bl a *Erysimum hieraciifolium* och en kal *Cardamine*. Mycket *Sedum album*. På geolitorala strandängar mycket *Scirpus uniglumis*, *Glaux* mm. *Angelica litoralis* längre utåt utsidan.

4 block mitt på ön hade praktfull *Ramalina polymorpha* -soc. (prov 30). Fotograferade åtminstone 3 av blocken. Ett av dem hade lavfritt vitt skitcentrum med *Ramalina polymorpha*-soc. och *Xanthoria candelaria*-soc. runt omkring (färgfoto). Andra hade *Ramalina polymorpha*-soc. även i centrum. Lite *Xanthoria parietina*-soc. fanns också ibland.

Gick utmed SÖ-stranden ut till östligaste udden. Denna uddes södra rygg (parallell med sydstranden) lyste praktfullt orange av tät *Xanthoria parietina*-soc. (många foton), som här åtminstone intog hela övre mellangeolitoralen och en del av den nedre, möjligen också övre geolitoralen, men detta blev aldrig undersökt. Tyvärr blev aldrig *Xanthoria parietina*-soc-en undersökt heller. Därför vet jag inte om det finns *Caloplaca granulosa* i den. Skäret bör besökas igen och undersökas noggrant, sedan samlingarna genomarbetats. Likaså Saxskär och Rödsjär samt Furön.

Nedanfö *Xanthoria parietina*-zonen växte på sydsidan av skäret en smal zon *Caloplaca marina*-soc., och nedanfö denna en skarp *Caloplaca marina*-nedergräns. I nedersta *Caloplaca marina*-zonen ingick *Lichina confinis* regelbundet. Därunder kom i övre nedergeolitoralen en vacker *Lichina confinis*-zon, med ganska tät *Lichina* och *Calothrix* däremellan. Nedanfö *Lichina*-zonen vacker *Calothrix*-soc.

Längre ut på södra Ö-udden, där denna var lägre, fanns ganska mycket *Caloplaca thallicola* (ny för Småland!). Prov 31. Den växte som vanligt i nedre mellangeolitoralen (*Caloplaca marina*-bältet), dels som vacker kontrast på svarta täta *Verrucaria maura*-ytter, dels på soligare yttor med *Caloplaca marina*, *Lecanora helicopis* m m. Fläckvis tom dominant (färgfoto).

Från samma hållar togs prov 32, [textlucka]-soc. med *Lecanora salina* m m i *Caloplaca marina*-bältet och prov 33 från skuggigare yttor med *Verrucaria maura*.

I strandklippornas springor växte längst ner *Puccinellia retroflexa* och högre upp *Festuca rubra*. Även *Cochlearia* h o d.

Gick sedan till den norra lilla udden på Ö-udden. Färgfoto S-ifrån av spetsen av denna udde, med svart nedergeolitoral och gult ovanför.

Där växte i övre geolitoralen *Lecanora atra*, *Rhizocarpon constrictum*, *Lecanora leproscens*, *Physcia marina*, *Anaptychia fusca*. *Anaptychia ciliaris* v. *melanosticta* m m. Lite längre in växte på en håll *Schistidium maritimum* och *Ulota phyllantha* (G. H. har prov).

Gick mot W. längs norra stranden, fotograferade utåt udden! Svarta Maura-hällar längst ner, gult ovanför.

På fågelgödslande hällar i jordkanter och springor bl a *Viola tricolor*, *Sedum acre*, *Matricaria maritima*. En *Lecania*, något *Rinodina salina*-lik, växte i W-uddens mellangeolitoral på flata hällar och finns i G. H.:s samling.

Lecanora contracta sågs på ön, lika litet som på Jungfrun!

Lecanora Acharina fanns mycket på ön, på epilitorala sippervattenytter, ofta dominant. Prov 40a.

Kl. 15 hade NÖ-vinden mojnade i så hög grad att vi for ut till Jungfrun. Strök strax S om Furön och beskådade denna i kikaren. God hamn på SW-sidan. Rätt stora gräsheddar eller ängar med glesa buskar och träd och sannolikt *Euphrasior* på sensommaren. Då bör jag återvända dit! Anstående sandsten på SÖ-udden. Annars var stranden mest täckt av stora granitblock. Dessa och ön överhuvudtaget bör undersökas på strandlavar.

Vinden mojnade mer och mer, och kl 16⁴⁵ landade vi vid den forna bryggan på Jungfrun.